

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. januára 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Daň z pridanej hodnoty (DPH) – Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Článok 325 ods. 1 ZFEÚ – Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev – Trestné konanie týkajúce sa trestných činov v oblasti DPH – Zásada efektivity – Vykonávanie dôkazov – Odpočúvanie telefonických rozhovorov – Povolenie vydané súdnym orgánom, ktorý nemal na to právomoc – Zohľadnenie týchto odpočúvaní ako dôkazov – Vnútroštátna právna úprava – Zákaz“

Vo veci C-310/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) z 25. mája 2016 a doručený Súdnemu dvoru 31. mája 2016, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Petarovi Dzivevovi,

Galine Angelovej,

Georgimu Dimovovi,

Milkovi Velkovovi,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda siedmej komory T. von Danwitz (spravodajca), vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász a C. Vajda,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: R. Troosters, J. Baquero Cruz a P. Michajlova, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 25. júla 2018,

* Jazyk konania: bulharčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 325 ods. 1 ZFEÚ, článku 1 ods. 1 písm. b) a článku 2 ods. 1 Dohovoru vypracovaného na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, podpísaného v Luxemburgu 26. júla 1995 (Ú. v. ES C 316, 1995, s. 48; Mim. vyd. 19/001, s. 9, ďalej len „dohovor PIF“), ako aj článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania vedeného proti Petarovi Dzivevovi, Galine Angelovej, Georgimu Dimovovi a Milkovi Velkovovi, ktorí boli obvinení zo spáchania trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH).

Právny rámec

Právo Únie

- 3 V zmysle článku 325 ZFEÚ:

„1. Únia a členské štáty zamedzia podvody a iné protiprávne konanie poškodzujúce finančné záujmy Únie prostredníctvom opatrení, ktoré sa prijímajú v súlade s týmto článkom, čo má pôsobiť odradzujúco a tak, aby to poskytlo, v členských štátoch, inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach Únie účinnú ochranu.

2. Členské štáty prijímajú rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy.

...“

Dohovor PIF

- 4 Článok 1 dohovoru PIF stanovuje:

„1. Na účely tohto dohovoru bude medzi podvody, ktoré majú dopad na finančné záujmy Európskych spoločenstiev, patriť:

...

- b) s ohľadom na príjmy, každý úmyselný čin alebo opomenutie týkajúce sa:

- používania alebo predkladania nepravých, nesprávnych alebo neúplných výkazov alebo dokumentov, ktoré majú za následok spreneveru alebo nezákonný úbytok zdrojov zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev alebo rozpočtov spravovaných Európskymi spoločenstvami alebo v ich mene,
- nezverejnenie informácií v rozpore s konkrétnou povinnosťou s rovnakým účinkom ako vyššie,
- sprenevery právoplatne nadobudnutého zisku s rovnakým účinkom ako vyššie.

2. S výhradou článku 2 ods. 2 prijme každý členský štát nevyhnutné a náležité opatrenia na zapracovanie odseku 1 do svojho národného trestného práva tak, aby konanie v ňom uvedené bolo trestným činom.

...“

- 5 Článok 2 ods. 1 dohovoru PIF stanovuje:

„Každý členský štát prijme nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie toho, aby konanie uvedené v článku 1 a účasť, návod na alebo pokus o konanie uvedené v článku 1 ods. 1, bolo možné potrestať prostredníctvom účinných, primeraných a odstrašujúcich trestných postihov vrátane zbavenia slobody aspoň v závažných prípadoch, čo môže viesť k vydaniu stíhaných osôb, pričom sa má za to, že za vážny podvod sa považuje podvod týkajúci sa minimálnej sumy, ktorú stanoví každý členský štát. Túto minimálnu sumu nie je možné stanoviť na viac ako 50000 [eur]“.

Rozhodnutie 2007/436/ES

- 6 Rozhodnutie Rady 2007/436/ES, Euratom zo 7. júna 2007 o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 163, 2007, s. 17) v článku 2 ods. 1 stanovuje:

„Príjem z nižšie uvedeného tvorí vlastné zdroje, ktoré sa zahŕňajú do všeobecného rozpočtu Európskej únie:

...

- b) ... z uplatňovania jednotnej sadzby platnej pre všetky členské štáty na harmonizované vymeriavacie základy DPH stanovené v súlade s pravidlami Spoločenstva. ...“

Bulharské právo

Ústava Bulharskej republiky

- 7 Článok 32 ods. 2 Ústavy Bulharskej republiky stanovuje zákaz odpočúvania telefonických rozhovorov osoby s výnimkou prípadov stanovených zákonom.
- 8 Článok 121 ods. 4 tejto ústavy stanovuje povinnosť odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

NPK

- 9 § 348 Nakazatelno-procesualen kodex (trestný poriadok, ďalej len „NPK“) stanovuje:

„(1) Rozsudok alebo rozhodnutie môžu byť zmenené alebo zrušené v kasačnom konaní:

...

2. ak došlo k porušeniu podstatných formálnych náležitostí.

...

(3) Porušenie procesných pravidiel je podstatné vtedy:

1. ak viedlo k obmedzeniu procesných práv obvineného alebo iných účastníkov konania a ak nedošlo k náprave;
2. ak nie je odôvodnené alebo ak neexistuje zápisnica z pojednávania v konaní na prvom stupni alebo v odvolacom konaní;
3. ak odsúdenie alebo rozhodnutie bolo vyhlásené orgánom, ktorý nemá právomoc;
4. ak v súvislosti s vyhlasovaním odsúdenia alebo rozhodnutia bola porušená povinnosť utajenia porady sudcov.“

ZIDNPK

- 10 Dňa 1. januára 2012 nadobudol účinnosť Zakon za izmenenie i dopalnenie na Nakazatelno procesualnia kodex (zákon, ktorým sa mení a dopĺňa trestný poriadok, ďalej len „ZIDNPK“), ktorý sa týkal vytvorenia a fungovania Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko). ZIDNPK stanovuje prenesenie niektorých právomocí zo Sofijski gradski sad (Mestský súd Sofia, Bulharsko) na Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd), ktorý má výlučnú právomoc na rozhodovanie prípadov týkajúcich sa organizovania zločineckých skupín.
- 11 Podľa § 5 ZIDNPK bola právomoc povoliť odpočúvanie telefonických rozhovorov osôb podozrivých z účasti na organizovanej zločineckej skupine prenesená zo Sofijski gradski sad (Mestský súd Sofia) na Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd).
- 12 Podľa § 9 ods. 2 ZIDNPK majú už začaté prípravné konania ukončiť orgány, ktoré na to mali právomoc pred týmto prenesením právomoci. Toto ustanovenie bolo 6. marca 2012 zmenené tak, že sa spresnilo, že právomoc súdnej kontroly týchto konaní má naďalej súd, ktorý mal túto právomoc pred 1. januárom 2012.

Ustanovenia týkajúce sa osobitných vyšetrovacích postupov

- 13 Postup umožňujúci vykonávať odpočúvanie telefonických rozhovorov je upravený v § 1 až 3, 6 a 12 až 18 Zakon za specialnite razuznavatelni sredstva (zákon o osobitných vyšetrovacích postupoch), ako aj v § 172 až 177 NPK. Ako vysvetlil vnútroštátny súd, odpočúvanie telefonických rozhovorov je možné vykonať tak v rámci prípravného konania, ako aj po začatí trestného konania. Takéto opatrenie musí vopred povoliť príslušný súd, a to na základe žiadosti riaditeľa hlavného riaditeľstva pre boj s organizovaným zločinom alebo prokurátora. Súdne rozhodnutie, ktorým sa povoľuje odpočúvanie telefonických rozhovorov, musí byť odôvodnené a podľa § 15 zákona o osobitných vyšetrovacích postupoch a § 174 NPK musí byť vydané predsedom alebo podpredsedom súdu, ktorý má v tejto súvislosti právomoc.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 P. Dzivev, G. Angelová, G. Dimov a M. Velkov sú obvinení z toho, že spáchali v období od 1. júna 2011 do 31. marca 2012 trestné činy v daňovej oblasti, a to prostredníctvom obchodnej spoločnosti Karoli Kepital EOOD. Pánovi Dzivevovi sa vytýka, že najmä riadil zločineckú organizáciu, na ktorej sa zúčastňovali traja ostatní obvinení a ktorej cieľom v predmetnej veci bolo obohatiť sa, konkrétne vyhýbaním sa plateniu dane, ktorá bola splatná podľa Zakon za danak varchu dobavenata stojnost (zákon o dani z pridanej hodnoty) (DV č. 63, zo 4. augusta 2006), v znení účinnom v čase skutkových okolností vo veci samej.

- 15 Počas prípravného konania vyhovel Sofijski gradski sąd (Mestský súd Sofia) viacerým žiadostiam o povolenie odpočúvania telefonických rozhovorov týkajúcich sa štyroch obvinených, ktoré podal riaditeľ Glavna direkcija za borba s organiziranata prestäpnost (hlavné riaditeľstvo pre boj s organizovaným zločinom, Bulharsko) od novembra 2011 do februára 2012. Po začatí trestného konania podal prokurátor v marci 2012 na Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd) viacero žiadostí o povolenie na vykonanie nových odpočúvaní telefonických rozhovorov týchto obvinených, pričom tento súd jeho žiadostiam vyhovel.
- 16 Vnútroštátny súd spresňuje, že žiadne z povolení vo veci samej nebolo odôvodnené a že tie, ktoré boli vydané od novembra 2011 do januára 2012, neuvádzali správne najmä to, či ich vydal predseda alebo podpredseda Sofijski gradski sąd (Mestský súd Sofia). Tieto nedostatky nespôsobili neplatnosť povolení, o ktoré ide vo veci samej. Povolenia vydané v januári a februári 2012 však navyše boli prijaté súdom, ktorý vo veci nemal právomoc. Po tomto dátume sa totiž všetky žiadosti o povolenie mali podávať predsedovi Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd) a už nie predsedovi Sofijski gradski sąd (Mestský súd Sofia). Keďže tento posledný uvedený súd už nemal právomoc na skúmanie týchto žiadostí a vydávanie povolení na ich základe, mal tieto žiadosti postúpiť predsedovi Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd).
- 17 Vnútroštátny súd uvádza, že následne boli formálne konštatované systematické nezákonnosti pri vydávaní povolení na používanie osobitných vyšetrovacích prostriedkov, najmä telefonických odpočúvaní, čo viedlo k zmene relevantného zákona.
- 18 Okrem toho tento súd uvádza, že to, či sa prechodné pravidlo stanovené v § 9 ZIDNPK týkalo takisto už prebiehajúcich prípravných konaní, nebolo jasné. Toto ustanovenie vyvolalo rozsiahlu a rozporuplnú judikatúru. Výkladový rozsudok č. 5/14 zo 16. januára 2014, vydaný Värhoven kasacionen sąd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko), potvrdil, že žiadnu výnimku nemožno uznať v prípade zásady výlučnej právomoci súdneho orgánu v trestnoprávnej oblasti. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že táto zásada má veľký význam vo vnútroštátnom práve, osobitne v prípade používania osobitných vyšetrovacích postupov, ktorých súčasťou je odpočúvanie telefonických rozhovorov. Tento súd však odkazuje na rozsudok Súdneho dvora zo 17. decembra 2015, WebMindlicences (C-419/14, EU:C:2015:832, bod 91) a pýta sa, či závery vyplývajúce z tohto výkladového rozsudku platia takisto v prípade, keď je narušované dodržiavanie práva Únie.
- 19 Vnútroštátny súd dodáva, že v prípade P. Dziveva iba odpočúvania telefonických rozhovorov vykonané na základe povolení vydaných súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc, preukazujú jasným a nespochybniteľným spôsobom spáchanie trestných činov, z ktorých je obvinený a umožňujú jeho odsúdenie, kým ostatní obvinení by mohli byť odsúdení na základe dôkazov získaných zákonne.
- 20 Za týchto podmienok Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je zlučiteľné s:

- článkom 325 ods. 1 ZFEÚ, ktorý stanovuje, že členské štáty prijímú opatrenia na účinnú ochranu pred podvodmi a iným protiprávnym konaním poškodzujúcim finančné záujmy Únie,
- článkom 2 ods. 1 [dohovoru PIF] v spojení s článkom 1 ods. 1 písm. b) [tohto dohovoru] a v spojení s článkom 2 ods. 1 písm. b) rozhodnutia 2007/436, podľa ktorého členské štáty prijímú potrebné opatrenia, aby zabezpečili účinný boj proti daňovým podvodom v oblasti DPH,
- článkom 47 prvým a druhým odsekom Charty, ktorý zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom zriadeným zákonom,

ak podľa vnútroštátneho práva dôkazy, ktoré boli získané využitím „osobitných vyšetrovacích postupov“, konkrétne odpočúvaním telefonických rozhovorov osôb, ktoré boli neskôr obvinené z podvodov v oblasti DPH, nemôžu byť použité, pretože odpočúvanie nariadil súd, ktorý nemal vo veci právomoc, pričom sa zohľadnia nasledujúce požiadavky:

- skôr (v rozmedzí od jedného do troch mesiacov predtým) bola podaná žiadosť o vykonanie odpočúvania týchto telefonických rozhovorov a ten istý súd ho nariadil, pričom v tom čase mal ešte vo veci právomoc,
- žiadosť o vydanie povolenia na sporné odpočúvanie telefonických rozhovorov (na účely predĺženia skoršieho odpočúvania a na odpočúvanie nových telefónnych liniek) bola podaná na rovnakom súde, ktorý už nemal vo veci právomoc, pretože jeho právomoc bola bezprostredne predtým prenesená na iný súd; súd, ktorý bol pôvodne príslušný, posúdil žiadosť napriek chýbajúcej právomoci a vydal povolenie,
- v neskoršom čase (približne o mesiac neskôr) bola podaná nová žiadosť o povolenie na odpočúvanie rovnakých telefónnych liniek, pričom toto povolenie vydal súd, ktorý už vo veci mal právomoc,
- všetky vydané povolenia fakticky neobsahujú žiadne odôvodnenie,
- ustanovenie zákona, ktoré nariaďovalo prenesenie právomoci, bolo nejasné a viedlo k mnohým súdnym rozhodnutiam, ktoré si odporovali, a preto viedlo k tomu, že Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd) približne dva roky po prenesení právomoci, ktoré sa uskutočnilo na základe zákona, a po spornom odpočúvaní, vydal záväzné výkladové rozhodnutie,
- súd, ktorý sa zaoberá prejednávanou vecou, nie je oprávnený rozhodnúť o žiadostiach na použitie osobitných vyšetrovacích postupov (odpočúvanie telefonických rozhovorov); je však príslušný rozhodnúť o zákonnosti uskutočneného odpočúvania telefonických rozhovorov, vrátane konštatovania, že povolenie nespĺňa požiadavky zákona, a preto nemožno zohľadniť dôkazy získané na základe tohto povolenia; táto právomoc existuje len vtedy, keď bolo platne vydané povolenie na odpočúvanie telefonických rozhovorov,
- použitie týchto dôkazov (telefonické rozhovory obvinených, ktorých odpočúvanie povolil súd, ktorý už nemal právomoc) má rozhodujúci význam pre rozhodnutie o otázke zodpovednosti osoby ako vodcu zločineckej skupiny, ktorá bola založená s cieľom páchať daňové trestné činy uvedené v [zákone o dani z pridanej hodnoty v znení účinnom v čase skutkových okolností vo veci samej], a ako podnecovateľa ku konkrétnym daňovým trestným činom, pričom ho možno uznať vinným a odsúdiť len vtedy, keď sa tieto telefonické rozhovory môžu použiť ako dôkazy; v opačnom prípade by musel byť oslobodený.

2. Možno na prejednávaný prípad uplatniť rozsudok, [ktorý bude] vydaný v prejudiciálnom konaní [vo veci] Ogňanov (C-614/14)?“

Konanie pred Súdnym dvorom

- 21 V uznesení z 25. júla 2016, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 4. augusta 2016, sa vnútroštátny súd rozhodol vziať späť druhú prejudiciálnu otázku. V tejto súvislosti vnútroštátny súd poznamenáva, že táto druhá otázka sa stala bezpredmetná v nadväznosti na vydanie rozsudku Súdneho dvora z 5. júla 2016, Ogňanov (C-614/14, EU:C:2016:514).

- 22 Okrem toho bolo v tejto veci rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 12. mája 2017 prerušené konanie až do vydania rozsudku vo veci M.A.S. a M.B (rozsudok z 5. decembra 2017, C-42/17, EU:C:2017:936). Konanie na Súdnom dvore pokračovalo potom ďalej od 12. decembra 2017.

O prejudiciálnej otázke

- 23 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa majú článok 325 ods. 1 ZFEÚ, ako aj článok 1 ods. 1 písm. b) a článok 2 ods. 1 dohovoru PIF, v spojení s Chartou, vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby vzhľadom na zásadu efektivity trestných konaní týkajúcich sa trestných činov v oblasti DPH vnútroštátny súd uplatnil vnútroštátne pravidlo stanovujúce, že v trestnom konaní nemožno použiť dôkazy, akými sú odpočuté telefonické rozhovory, vyžadujúce predchádzajúce súdne povolenie, ak bolo toto povolenie vydané súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc, hoci iba tieto dôkazy umožňujú preukázať spáchanie predmetných trestných činov.
- 24 Na účely odpovedania na túto otázku treba uviesť, že v súčasnom stave vývoja práva Únie neobsahuje právo Únie pravidlá, ktoré by boli uplatniteľné na predmetné okolnosti, týkajúce sa pravidiel vykonávania dôkazov a ich používania v rámci trestných konaní v oblasti DPH. Preto táto oblasť v zásade patrí do právomoci členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, bod 65, ako aj z 2. mája 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, bod 25).
- 25 Ďalej článok 325 ods. 1 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť boja proti podvodom a akejkoľvek inej protiprávnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy Únie, účinnými a odradzujúcimi opatreniami (rozsudok z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 50, ako aj citovaná judikatúra).
- 26 Keďže vlastné zdroje Únie podľa článku 2 písm. b) rozhodnutia 2007/436 zahŕňajú okrem iného príjmy pochádzajúce z uplatnenia jednotnej sadzby na harmonizovaný vymeriavací základ DPH stanovený v súlade s pravidlami Únie, existuje priama súvislosť medzi výberom príjmov z DPH v súlade s uplatniteľným právom Únie na jednej strane a dostupnosťou zodpovedajúceho zdroja založeného na DPH v rozpočte Únie na strane druhej, takže akýkoľvek výpadok vo výbere týchto príjmov spôsobuje potenciálne zníženie tohto druhu zdroja finančných prostriedkov (rozsudky z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 31, ako aj z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 51).
- 27 Na účely zabezpečenia výberu uvedených príjmov v plnom rozsahu, a tým zabezpečenia ochrany finančných záujmov Únie, majú členské štáty voľnosť pri výbere uplatniteľných sankcií, ktoré môžu mať formu správnych sankcií, trestných sankcií alebo môže ísť o kombináciu oboch sankcií. Trestné sankcie môžu však byť nevyhnutné na boj účinným a odstrašujúcim spôsobom proti niektorým prípadom závažných podvodov v oblasti DPH, ako to vyžaduje článok 2 ods. 1 dohovoru PIF, v spojení s jeho článkom 1 ods. 1 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. marca 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, bod 20; z 2. mája 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, bod 36, ako aj z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 54).
- 28 V tejto súvislosti musia členské štáty zabezpečiť, aby boli porušenia práva Únie, vrátane porušení harmonizovaných pravidiel vyplývajúcich zo smernice Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1), sankcionované za podmienok – tak procesnoprávných, ako aj hmotnoprávných –, ktoré sú analogické podmienkam uplatniteľným na porušenia vnútroštátneho práva obdobnej povahy a dôležitosti a ktoré v každom prípade spôsobujú, že pokuta je účinná, primeraná a odstrašujúca (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. mája 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, bod 28).

- 29 Členské štáty musia tiež zabezpečiť, aby pravidlá trestného konania stanovené vnútroštátnym právom umožňovali účinný postih trestných činov súvisiacich s týmito konaniami (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, bod 65, ako aj z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 55).
- 30 Z toho vyplýva, že hoci sankcie a správne a/alebo trestné konania týkajúce sa týchto sankcií, ktoré členské štáty zavedú na boj proti porušovaniu harmonizovaných pravidiel v oblasti DPH, patria do ich procesnej a inštitucionálnej autonómie, táto autonómia je obmedzená, jednak zásadou proporcionality a zásadou ekvivalencie, ktorých uplatnenie v predmetnom prípade nie je spochybňované, a jednak zásadou efektivity, ktorá vyžaduje, aby uvedené sankcie mali účinnú a odstrašujúcu povahu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. mája 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, bod 29).
- 31 V tomto kontexte prináleží predovšetkým vnútroštátnemu zákonodarcovi, aby prijal potrebné opatrenia. Je na ňom, aby prípadne zmenil svoju právnu úpravu a zabezpečil, aby procesný režim uplatniteľný na stíhanie trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie nebol koncipovaný takým spôsobom, že by vyvolával z jemu vlastných dôvodov riziko nepostihnuteľnosti skutkov predstavujúcich také trestné činy, a takisto aby zaistil ochranu základných práv obvinených (rozsudok z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 65).
- 32 Pokiaľ ide o vnútroštátne sudy, Súdny dvor rozhodol, že im prináleží poskytnúť plný účinok povinnostiam vyplývajúcim z článku 325 ods. 1 ZFEÚ a upustiť od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, ktoré v rámci konania týkajúceho sa závažných trestných činov v oblasti DPH tvoria prekážku uplatnenia účinných a odstrašujúcich trestov na zamedzenie podvodov poškodzujúcim finančné záujmy Únie (rozsudok z 5. decembra 2017, M.A.S. et M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 39).
- 33 Povinnosť zabezpečiť účinné vyberanie zdrojov Únie však nezbavuje vnútroštátne sudy povinnosti nevyhnutne dodržiavať základné práva garantované Chartou a všeobecnými zásadami práva Únie, lebo trestné konania začaté za trestné činy v oblasti DPH predstavujú vykonávanie práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. V trestnoprávnej oblasti tieto práva a tieto všeobecné zásady musia byť dodržiavané nielen v rámci trestných stíhaní, ale takisto v priebehu fázy prípravného konania, od okamihu, keď je dotknutá osoba obvinená (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 52; z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, body 68 a 71, ako aj z 20. marca 2018, Di Puma a Zecca, C-596/16 a C-597/16, EU:C:2018:192, bod 31 a citovaná judikatúra).
- 34 Teda povinnosť zabezpečiť účinný výber zdrojov Únie nezbavuje tieto sudy povinnosti nevyhnutného dodržiavania zásady zákonnosti a právneho štátu, ktorá predstavuje jednu z prvotných hodnôt, na ktorých je založená Únia, ako o tom svedčí článok 2 ZEÚ.
- 35 V tejto súvislosti vyplýva najmä z požiadaviek zásady zákonnosti a právneho štátu, že represívna právomoc sa nemôže v zásade vykonávať mimo zákonných hraníc, v rámci ktorých je orgán oprávnený konať podľa práva členského štátu, ktoré sa na neho vzťahuje (pozri analogicky rozsudok z 1. októbra 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, bod 56).
- 36 Okrem toho odpočúvanie telefonických rozhovorov predstavuje zásah do práva na súkromný život, zakotveného v článku 7 Charty. Takýto zásah je prípustný podľa článku 52 ods. 1 Charty, len ak je stanovený zákonom a ak je, pod podmienkou dodržania podstatného obsahu tohto práva a zásady proporcionality, nevyhnutný a zodpovedá efektívne cieľom verejného záujmu uznaným Úniou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, body 71 a 73).

- 37 V tejto súvislosti je nesporné, že odpočúvania telefonických rozhovorov, o ktoré ide vo veci samej, boli povolené súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc potrebnú na tento účel. Tieto odpočúvania telefonických rozhovorov musia byť teda považované za také, ktoré nie sú stanovené zákonom v zmysle článku 52 ods. 1 Charty.
- 38 Preto treba uviesť, že pravidlo, o ktoré ide vo veci samej, reflektuje požiadavky stanovené v bodoch 35 až 37 tohto rozsudku, keď ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť vyradiť z trestného konania také dôkazy, akými sú odpočúvania telefonických rozhovorov, ktoré si vyžadujú predchádzajúce povolenie súdu, ak bolo toto povolenie vydané súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc.
- 39 Z toho vyplýva, že právo Únie nemôže uložiť vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť také procesné pravidlo, aj keby použitie dôkazov získaných nezákonne mohlo zvýšiť účinnosť trestných konaní a umožniť tak vnútroštátnym orgánom sankcionovať v určitých prípadoch nedodržanie práva Únie (pozri analogicky, pokiaľ ide o vnútroštátne procesné pravidlá priznávajúce povahu *res iudicata* súdnemu rozhodnutiu, rozsudok z 24. októbra 2018, XC a i., C-234/17, EU:C:2018:853, bod 53, ako aj citovanú judikatúru).
- 40 V tejto súvislosti nemá dosah skutočnosť, uvádzaná vnútroštátnym súdom, že vzniknutá protiprávnosť je dôsledkom nepresnej povahy ustanovenia o prenesení právomoci, o ktorú ide vo veci samej. Požiadavka, aby akékoľvek obmedzenie výkonu práva stanoveného v článku 7 Charty bolo upravené zákonom, implikuje totiž, že právny základ umožňujúci uvedené obmedzenie musí byť dostatočne jasný a presný (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, bod 81). Takisto nemá žiadny dosah ani okolnosť, že v prípade jedného zo štyroch obvinených vo veci samej iba odpočúvania telefonických rozhovorov vykonané na základe povolení vydaných orgánom, ktorý na to nemal právomoc, môžu preukázať jeho vinu a odôvodniť jeho odsúdenie.
- 41 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na položenú otázku tak, že článok 325 ods. 1 ZFEÚ, ako aj článok 1 ods. 1 písm. b) a článok 2 ods. 1 dohovoru PIF, v spojení s Chartou, sa majú vykladať v tom zmysle, že vzhľadom na zásadu efektivity trestných konaní týkajúcich sa trestných činov v oblasti DPH nebránia tomu, aby vnútroštátny súd uplatnil vnútroštátne pravidlo stanovujúce, že v trestnom konaní nemožno použiť dôkazy, akými sú odpočuté telefonické rozhovory, vyžadujúce predchádzajúce súdne povolenie, ak bolo toto povolenie vydané súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc, hoci iba tieto dôkazy umožňujú preukázať spáchanie predmetných trestných činov.

O trovách

- 42 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 325 ods. 1 ZFEÚ, ako aj článok 1 ods. 1 písm. b) a článok 2 ods. 1 Dohovoru vypracovaného na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, podpísaného v Luxemburgu 26. júla 1995, v spojení s Chartou základných práv Európskej únie, sa majú vykladať v tom zmysle, že vzhľadom na zásadu efektivity trestných konaní týkajúcich sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) nebránia tomu, aby vnútroštátny súd uplatnil vnútroštátne pravidlo stanovujúce, že v trestnom konaní nemožno použiť dôkazy, akými sú odpočuté telefonické rozhovory,

vyžadujúce predchádzajúce súdne povolenie, ak bolo toto povolenie vydané súdnym orgánom, ktorý nemal právomoc, hoci iba tieto dôkazy umožňujú preukázať spáchanie predmetných trestných činov.

Podpisy